

YOUTH WORK 5!

ZA

priručnik za neformalan obrazovni rad s manjim grupama adolescenata



YOUTH WORK 5! ZA

priručnik za neformalan obrazovni rad s manjim grupama adolescenata

Impressum

**Naslov publikacije:**

Youth work za 5!

Nakladnik:

Udruga Delta

Blaža Polića 2, 51000 Rijeka

T: 051/337-279

E: delta@udruga-delta.hr

www.udruga-delta.hr

Autorice:

Maša Cek, Maja Uršić Staraj (Udruga Delta, Rijeka)

Iva Davorija (Udruga za ljudska prava i građansku participaciju PaRiter)

Urednica: Ema Žufić

Pravopisno savjetovanje: Matea Lacmanović

Grafičko oblikovanje: MADHOUSE

ISBN: 978-953-48563-1-4

Rijeka, lipanj 2020

Ova publikacija izrađena je u sklopu projekta „Akcija za 5 – Level up!“.

Sadržaj publikacije isključiva je odgovornost Udruge Delta.

Svi izrazi u ženskom rodu koji imaju rodno značenje u ovome priručniku korišteni su neutralno i jednako se odnose na sve rodove.

Projekt se provodi uz financijsku podršku Ministarstva za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku i Grada Rijeke.



Ministarstvo za demografiju,
obitelj, mlade i socijalnu politiku

SADRŽAJ



O PROJEKTU AKCIJA ZA 5!



PSIHOLOGIJA
ADOLESCENCIJE



RAD S MLADIMA

38

METODE RADA
S MLADIMA

54

CRTICE IZ EVALUACIJE
OBRAZOVNOG PROGRAMA
YOUTH WORK ZA 5!

58

LITERATURA

Na svakoj stranici nalaze se oznake:



povratak na SADRŽAJ



povratak na početak poglavlja

PRIJE POČETKA

Dragi čitatelji, drage čitateljice,

dobro došle na stranice priručnika namijenjene budućim (ili sadašnjim) radnicama s mladima koje se žele okušati kao koordinatorice grupe srednjoškolki u projektu *Akcija za 5!*.

Projekt se uspješno provodi dugi niz godina (od 2006.!) a osim domaćinske Rijeke ugostili su ga i Opatija, Labin i Pazin. Kroz projekt je prošlo više od 800 srednjoškolki i 100 volonterki u ulozi koordinatorica grupa mladih.

Cilj projekta je potaknuti i povećati aktivno sudjelovanje mladih u zajednici te njihovo sudjelovanje u procesima donošenja odluka na lokalnoj razini. U tu svrhu srednjoškolke u grupama simuliraju rad Gradskog vijeća; pripremaju, debatiraju i izglasavaju pobjednički projekt. Koordinatorice pružaju podršku učenicama u stvaranju ugodnog radnog okruženja, uspostavi grupne dinamike, istraživanju teme, kontaktiranju važnih dionika, ispunjavanju obrasca projektnog prijedloga, pripremi za prezentaciju projekta i diskusiju.

Obrazovni program *Youth work za 5!* – kao i ovaj priručnik – nastao je iz naše želje da budućim koordinatoricama pružimo dodatna znanja iz područja rada s mladima koja su im potrebna za uspješno vođenje grupe srednjoškolki kroz *Akciju za 5!*

Na sljedećim stranicama pronaći ćete detalje o samoj *Akciji za 5!*, informacije o psihološkim značajkama adolescentica, kao i raznolike metode rada s mladima koje vam mogu pomoći u daljnjem radu s tom korisničkom skupinom.

Puno sreće u daljnjem radu,





O projektu *Akcija za 5!*

Pitanja mladih u Republici Hrvatskoj trajno su obilježena izazovima kao što su nedovoljna uključenost mladih u političke i društvene procese, opadanje njihovog interesa za sudjelovanjem, nedostatan razvoj politika za mlade i ulaganja u mlade. Razvoj njihovih kompetencija za aktivno građanstvo dodatno je otežan nesustavnim provođenjem građanskoga odgoja i obrazovanja. Projekt *Akcija za 5!* svojim ciljevima i aktivnostima pokušava odgovoriti na neke od ovih društvenih problema polazeći od ideje da je umrežavanje raznih aktera u zajednici preduvjet za stvaranje optimalnih uvjeta mladima da se izraze i angažiraju u lokalnoj zajednici.

Akcija za 5! dio je dugogodišnje uspješne suradnje Udruge Delta i Grada Rijeke. Od 2006. do 2014. godine projekt se provodi pod nazivom *Mislim globalno, djelujem lokalno – Dan akcije!*, a 2015. godine dobiva svoj sadašnji, prepoznatljiviji naziv. Međutim, njegova svrha je ostala ista: **pružiti mogućnost mladima između 14 i 19 godina da kroz neformalne obrazovne aktivnosti razviju sposobnosti za aktivno sudjelovanje u svojoj zajednici te aktivno sudjelovanje u procesima donošenja odluka na lokalnoj razini.**

Cilj projekta jest, dakle, **potaknuti i povećati aktivno sudjelovanje mladih u lokalnoj zajednici**, a njegovim ostvarenjem teži se:

- smanjenju nepovjerenja mladih prema političkom sustavu i institucijama vlasti, odnosno nepovjerenja političkih institucija i društva prema mladima;
- povećanju uključenosti mladih u procese donošenja odluka na lokalnoj razini;
- poticanju aktivizma i volonterskog rada mladih te njihovom uključivanju u rad udruga i građanskih inicijativa.

Osim toga, projekt pruža prostor mladima za razvijanje i unaprjeđivanje različitih kompetencija: građanske i socijalne, komunikacijske, poduzetničke i dr. Kroz razvoj i provedbu svojih originalnih ideja mladi unaprjeđuju razne transverzalne i tzv. “meke vještine” koje im mogu uvelike koristiti u osobnom i profesionalnom razvoju (kritičko razmišljanje, rad u timu i grupno rješavanje problema, prezentacijske, komunikacijske i organizacijske vještine i dr.).

Kako to izgleda u praksi?

Projekt se odvija u nekoliko faza, od kojih svaka ima specifične zadatke, trajanje i ishode učenja.

Plan za najbolji projekt

u SVEMIRU!

definiranje:
potrebe građana
cilja
aktivnosti
proračuna

IDEJA

brainstorming ideja
na zadanu temu

PROJEKT

PRIPREMA

za:
prezentaciju, raspravu,
ocjenjivanje projekata

PREZENTACIJA

2-3 min izlaganje
pitanja/sugestije

**ODABIR
NAJBOLJEG**

Vijeće učenika
bira najbolji projekt

REALIZACIJA

u roku od mjesec dana

Proračun: 5.000,00 kn



Pripremna faza obuhvaća edukacije za učenice srednjih škola i koordinatorice grupa učenica. Koordinatorice imaju ključnu ulogu za uspješnost projekta; osim što pružaju podršku mladima u ispunjavanju kompleksnih zadataka, uvelike utječu na stvaranje poticajne atmosfere i grupne dinamike. Učenice se u pripreмноj fazi upoznaju sa svojim zadacima na *Danu akcije*, stječu osnovna znanja o jednom od alata za djelovanje u zajednici – formi projektnoga prijedloga i promišljaju o temi na kojoj će temeljiti svoje prijedloge. Teme projekata biraju se prema preporukama proizašlim iz procesa strukturiranog dijaloga ili drugim aktualnim sadržajima važnima za mlade. Tako su dosad mladi razvijali projektne prijedloge na teme: “Volonterstvo”, “Mladi pomažu starijima”, “Razvoj vještina mladih”, “Medijska pismenost”, “Održivo odijevanje”, itd.

Središnji dio projekta, *Dan akcije*, cjelodnevna je aktivnost u kojoj mladi preuzimaju uloge vijećnika i simuliraju rad Gradskog vijeća. Tijekom dana grupe razvijaju i pišu svoje projektne prijedloge (detektiraju potrebe u zajednici, određuju ciljeve svog projekta, komuniciraju s važnim dionicima u zajednici, planiraju aktivnosti i podjelu poslova te razrađuju proračun). Nakon toga grupe prezentiraju svoje projektne ideje, argumentirano raspravljaju o njima, evaluiraju tuđe prijedloge i izglasavaju najbolji projekt. Najbolji projekt nagrađen je s 5.000,00 kuna i njegova se provedba odvija u idućoj, završnoj fazi projekta. Uz najbolji, bira se i najoriginalniji projekt, a nagrađuje se i grupa koja je imala najkonstruktivnije argumente u raspravi.

Pobjednički projekt realizira grupa koja ga je osmislila i ostale zainteresirane učenice uz pomoć mentorica iz Udruge Delta. Uobičajeno trajanje provedbe učeničkog projekta je mjesec dana, a realizacija uvelike ovisi o njihovim idejama i motivaciji. Raznolike ideje mladih realizirane tijekom dugogodišnjeg održavanja projekta primjeri su njihovog kreativnog potencijala i konstruktivnog povezivanja sa zajednicom: “održiva” modna revija, časopis za mlade, mrežna stranica za informiranje mladih, umjetničke izložbe, zagovaračke akcije...



Akcija za 5 – Level Up!

U 2020. godini *Akcija za 5!* obogaćena je novom dimenzijom provedbe u suradnji s Udrugom za ljudska prava i građansku participaciju PaRiter. Suradnja je rezultirala razvojem projekta *Akcija za 5 – Level Up!* kojeg financiraju Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku i Grad Rijeka. Ovim projektom povezana je edukacija koordinatorica s edukacijom za rad s mladima, profesijom koja je u Hrvatskoj još uvijek u povojima i za koju ne postoji sustavno obrazovanje. Stoga se projektom *Akcija za 5 – Level Up!* i njegovim obrazovnim programom *Youth work za 5!* nastojalo osposobiti studentice humanističkih znanosti i ostale zainteresirane za stjecanje kompetencija za rad s mladima srednjoškolske dobi, metoda i alata za rad u malim skupinama.





Ako vas zanima rad s mladima i želite nam se pridružiti u daljnjem razvoju ili provedbi projekta, vratite se na prve stranice priručnika i javite nam se :)





PSIHOLOGIJA ADOLESCENCIJE



„Mladi su podložni svojim željama i spremni su ih provesti u djelo... Promjenjivi su, kao i njihove želje, koje su jednako prolazne kao i njihova žalost; jer su njihove želje žarke, a nisu trajne ... strastveni su, razdražljivi i skloni prepustiti se svojim nagonima ... Mladost je doba u kojem su ljudi najviše predani svojim prijateljima, odnosima ili partnerima, jer tada se jako vole družiti, a još nisu naučili efikasno prosuđivati svoje prijatelje ili, zapravo, bilo što drugo. Ako mladi griješe, to je uvijek u smjeru pretjerivanja; oni sve vode predaleko, bilo da je to njihova ljubav, mržnja ili bilo što drugo. Smatraju se sveznajućima i pozitivnima; to je ustvari razlog što pretjeruju ... njihovi prijestupi čine se drskima, a ne zlobnima.”



Aristotel

Adolescencija je intenzivan, zbunjujuć, vrlo važan razvojni period. Definira se kao **“period od početka puberteta do preuzimanja stabilnih i trajnih društvenih uloga – no najčešće se uzima period od 12. do 19. godine života.”** (Curtis, 2015).

Razmislite...

1. *Odredite početak i kraj svoje adolescencije!*
2. *Koje pojave ili događaji olakšavaju određivanja početka, odnosno kraja razdoblja adolescencije?*
3. *Je li „adolescencija“ novija pojava u društvu?*





Mitovi o adolescenciji

Sve je to zbog hormona.

Iako utjecaj i količina hormona jesu jači i veći u adolescenciji, ono što je važnije jesu promjene tj. razvoj mozga.

Adolescencija je doba nezrelosti.

Adolescencija je vrijeme promjena i brzog razvoja – mozga, fiziologije, hormona, seksualnih organa, tijela, socijalnih odnosa, partnerskih odnosa, stavova, vrijednosti, identiteta (socijalnog, osobnog, spolnog) i sl. Mnogo toga je novo i može biti zastrašujuće, no nužan je i važan korak u razvoju svakog čovjeka.

Adolescentice se žele odvojiti od odraslih.

Adolescentice zaista postaju samostalnije, no i dalje traže veze s odraslima od kojih uče i s kojima stupaju u ravnopravnije socijalne odnose.

Mozak adolescentica je „pokvaren“.

Mozak adolescentica prolazi promjene koje su važne za procese učenja, donošenja odluka, planiranja, sagledavanja tuđe perspektive, samoregulacije i emocionalne regulacije.

(prema Siegel, 2013)



Izazovi

S čime se sve nosi prosječna adolescentica?

- Tijelo u pubertetu;
- Kontrola snažnih, razornih emocija;
- Pronalazak vlastitog mjesta u složenoj socijalnoj hijerarhiji;
- Odupiranje vršnjačkom pritisku;
- Promjenjiva i ekstremna raspoloženja;
- Pojačana osjetljivost za razvoj ovisnosti;
- Izgradnja stavova i vrijednosti;
- Promjena prirode odnosa s roditeljima;
- Stjecanje vještina i znanja te uspješno školovanje;
- Planiranje vlastite budućnosti;
- Manjak sna – kasnije zasnivanje uslijed utjecaja hormona;
- Neadekvatna procjena rizika;
- Itd.

(prema Walsh, 2014)

Razmislite...

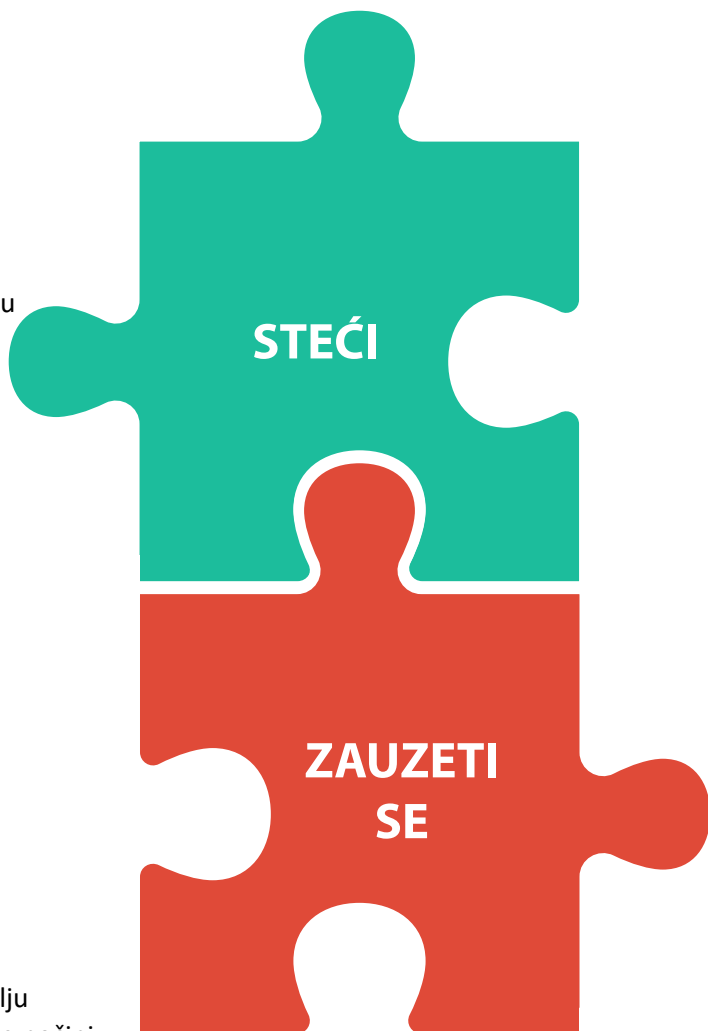
Zatvorite oči i prisjetite se nekog izazova iz vaše adolescencije. Kako ste se osjećali? O čemu ste razmišljali? Kako ste se ponašali? Kako je situacija završila? Što ste iz toga naučili? Kako ste se ponijeli drugi put u takvoj situaciji?



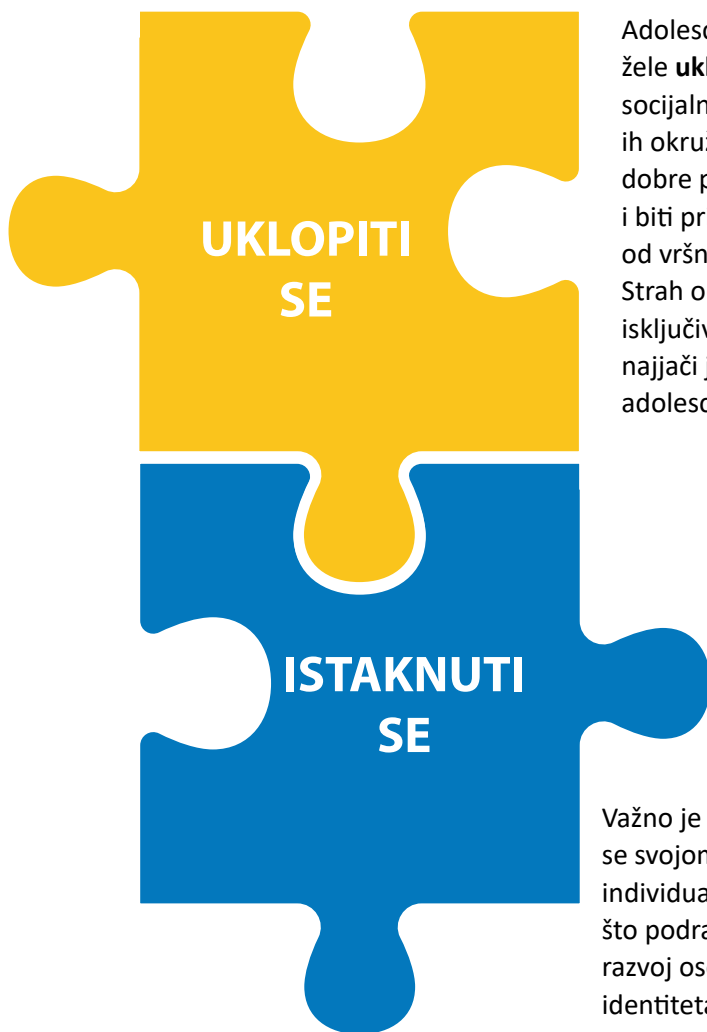


Što one hoće? (prema Brown, 2004)

Adolescencija je doba u kojem se intenzivno uči, **stječu nova znanja**, razvijaju vještine i ekspertiza te udaraju temelji daljnjem profesionalnom razvoju.



U ovom razdoblju adolescentice se počinju snažno **zauzimati** za vlastite ciljeve, stavove i vjerovanja, koji se tada intenzivno i razvijaju.



**UKLOPITI
SE**

Adolescentice se žele **uklopiti** u socijalne mreže koje ih okružuju, steći dobre prijateljice i biti prihvaćene od vršnjakinja. Strah od socijalnog isključivanja najjači je upravo u adolescenciji.

**ISTAKNUTI
SE**

Važno je istaknuti se svojom individualnošću, što podrazumijeva razvoj osobnog identiteta i želju za osamostaljivanjem.





Razvoj mozga

Mozak adolescentica prolazi mnoge promjene, najviše kroz dvije dimenzije.

Prva dimenzija se odnosi na **sinaptičko obrezivanje** koje smanjuje broj moždanih stanica (neurona) i njihovih međusobnih veza tamo gdje se one ne koriste.

S druge strane, proces **mijelinizacije** jača veze između onih neurona koji se koriste – to omogućava bržu aktivaciju i efikasniji prijenos signala. Drugim riječima, usmjeravanje pažnje na određene aktivnosti „jača“ njihovu neuralnu osnovu – gradi vještine i kompetencije. Ono na što se pažnja ne usmjerava, s vremenom slabi.

To znači da će određena **područja mozga postati više povezana, specijalizirana i efikasna**. To je jedan od razloga zbog kojeg se kaže da je adolescencija razvojno razdoblje predodređeno za učenje onoga čemu se posvećuje pažnja i u što se ulaže opetovani trud (Siegel, 2013).





Prefrontalni korteks

Dio mozga odgovoran za donošenje odluka, identitet i kontrolu impulsa u adolescenciji je još u razvoju. Količina sive tvari, aktivnost i funkcija ovog dijela mozga povećavaju se kroz adolescenciju, što može djelomično objasniti zašto nam se čini da adolescenti često reagiraju impulzivno, „bez razmišljanja“. (Steinberg, 2005).

Limbički sustav

„Emocionalan mozak“ u potpunosti je zreo i funkcionalan – čak i previše! Velika osjetljivost tzv. „centra za nagradu“ dovodi do sklonosti adolescentica ka hedonizmu, eksperimentiranju s drogama, traženju uzbuđenja i novih iskustava, kao i ignoriranju potencijalnih rizika i loših posljedica (Steinberg, 2008).



Razmislite...

Na koji način možemo iskoristiti potencijal mozga mladih za učenje?

Možete li vršnjački pritisak povezati s različitim značajkama adolescentnog mozga?

Koje su prednosti adolescenata u odnosu na odrasle s obzirom na značajke njihovog mozga?





Značajke adolescencije



Vrlo važan dio adolescencije jest izgradnja **socijalnog identiteta**, tj. osjećaja o tome tko su temeljem pripadnosti socijalnoj grupi (Tarrant i sur., 2001). Mišljenja vršnjakinja utječu na osjećaj osobne vrijednosti, a pojačava se strah od socijalne izolacije.

Kojoj ste vi socijalnoj grupi pripadali u adolescenciji? Kako je to utjecalo na vaše ponašanje, stil odjevanja, odnose s onima izvan te grupe?

Adolescentice **traže nova iskustva i uzbuđenja** te su na njih pojačano osjetljive. Naime, u adolescenciji je pojačana proizvodnja **dopamina** koji snažno aktivira centar za nagradu u mozgu. To je razlog zbog kojeg su adolescentice u dodatnom riziku od razvoja ovisnosti (Blakemore i Robbins, 2012).

Na koji način povećanu impulzivnost adolescentica možemo povezati s dopaminom?

Razvoj mozga, hormonalne promjene i nova životna iskustva smatraju se važnim utjecajima na emocionalni rast adolescenata (Rosenblum i Lewis, 2003). **Čini se da je adolescencija zaista period emocija**, pa je važno zapamtiti da se adolescenti osjećaju dobro kada su uspješni, a ne obrnuto.

Prisjetite se nekog sramotnog događaja iz svojih adolescentnih dana. Zatim ih usporedite s nekim nedavnim neugodnim događajem. Primjećujete li razliku u trenutnoj reakciji? Što je vaše tijelo „zapamtilo“ kao važnije? Što je više djelovalo na vas kao osobu?

Jedan od najvažnijih razvojnih zadataka adolescencije jest razvoj cjelovitog, konzistentnog osjećaja vlastitog identiteta – za što je potrebno iskustvo i **istraživanje**. Također, razvoj mozga i apstraktnog razmišljanja po prvi put omogućava razmišljanje izvan okvira, isprobavanje novih ideja, inovacije, kao i uživanje u novim iskustvima. Naravno, potraga za smislom može dovesti i do krize identiteta, pojačati vršnjački pritisak i egzistencijalnu krizu (Siegel, 2013).

Zbog čega je važno adolescenticama omogućiti isprobavanje vlastitih ideja u sigurnom okruženju?

Kako „rigidne“ strukture utječu na razvoj identiteta u adolescenciji?

Na koji način možemo razvijati aktivnosti koje pozitivno potiču kreativno istraživanje adolescentica?



Iskoristi svoja znanja

Pred vama se nalaze opisi nekih ponašanja adolescentica.

Pokušajte kratko odgovoriti koju potrebu adolescentice tim ponašanjem pokušavaju zadovoljiti te kroz koju od nekih važnih značajki adolescencije možemo razumijeti njihovo ponašanje. Također, kao osoba koja radi s mladima – kako biste ovoj situaciji pristupili?

Marko se nalazi u grupi nepoznatih vršnjaka koja zajednički osmišljava projekt. U fazi „oluje ideja“, Marko rijetko daje drugima priliku za govorenje, a kada netko nešto i kaže, govori da su im ideje glupe.

Lorena je predstavnica svoje grupe vršnjaka. U raspravi je neugodna i pasivno-agresivna prema predstavnicima drugih grupa.

Tin prezentira rad sebe i svojih kolega. Usred prve rečenice, počinje se jako smijati i ne može prestati. Nekako privodi prezentaciju kraju, nakon čega brzine u plač.



Luka neprestano upada voditelju u riječ, raspravlja, traži potvrdu istinitosti voditeljevih riječi, a ponekad otvoreno sumnja u voditeljevu stručnost.

Martina i Ana krišom odlaze na pauze za cigaretu tijekom edukacije. Smiju se kolegama koji to ne čine.



RAD S
MLADIMA



Uvodna razmatranja

Rad s mladima ima dugu praksu, sve otkako su se mladi pojavili u fokusu društvenog interesa u moderno doba. Njegove početke smještamo u doba industrijske revolucije, a kasnije se on razvijao paralelno s pogledom na mlade i njihovu ulogu u društvu. Točnije, ovisno o tome koje je značajke društvo pripisivalo mladima, tako se razvijao i rad s mladima kao djelatnost. Djelatnošću se željelo postići da se mladi što efikasnije integriraju u društvo te da im se pomogne u prevladavanju izazova s kojima se oni susreću prilikom prelaska iz djetinjstva u odraslu dob. U tom smislu, rad s mladima odgovara na potrebe mladih, ali i na potrebe društva.

Hrvatski autori smatraju da je rad s mladima „poseban oblik odgojno-obrazovne djelatnosti čiji je cilj nadograditi napore roditelja i škole te pomoći u stvaranju odgovornog, samosvjesnog, kritičnog i mislećeg člana društva“ (Kovačić i Ćulum, 2015: 23)

Jedan od razloga zašto je važno razumjeti razvoj rada s mladima jest zato što ukazuje na to kako ova djelatnost ovisi o društveno – povijesnom kontekstu, a to ujedno objašnjava i zašto postoji više definicija rada s mladima. Definicije se ne razlikuju samo po odabiru karakteristika koje pojedini autor(i) smatra(ju) ključnim, već u sebi sadrže i viziju što bi se radom s mladima trebalo postići. Drugim riječima, rad s mladima je sredstvo za postizanje nekog cilja, a taj je cilj utemeljen na određenim vrijednostima.

Ova uvodna razmatranja o kontekstualnosti rada s mladima služe kako biste mogli kritički promatrati različite definicije, ali i kao poziv vama, sadašnjim i budućim radnicama s mladima, na promišljanje o vlastitim vrijednostima, odnosno kako i za što želite koristiti rad s mladima.



Definicije rada s mladima

Tablica 1 – Teorijska promišljanja rada s mladima

RAD S MLADIMA

• • • „[je] planirani i organizirani proces osnaživanja mladih za osobni rast i razvoj, izgradnju međuljudskih odnosa te uključivanje i aktivno sudjelovanje u društvu, koji se temelji na partnerskom i prijateljskom pristupu koji omogućuje mladima da budu ravnopravni kreatori tog procesa“ (Kovačić i Ćulum, 2015: 26)

• • • „mora osnažiti mlade i omogućiti im da se razviju iz stanja ovisnosti, odnosno da mladi moraju znati, osjećati i vjerovati da imaju neku kontrolu nad situacijama u smislu da imaju sposobnosti namjerno utjecati na ono što se događa njima i njihovoj zajednici“ (Costello Report, National Youth Policy Committee, 1984, prema Kovačić i Ćulum, 2015:29)

• • • je prevencija dosade (Furlong, Cartmel, Powney i Hall, 1997, prema Kovačić i Ćulum, 2015:29)

• • • „[je] proces refleksijske prirode koji omogućava i pomaže mladima da uče iz svojih iskustava, razvijaju kritičko mišljenje i uključe se u stvaranje smisla o zajednici kroz samootkrivanje i rekreiranje“ (Young, 1999, prema Kovačić i Ćulum, 2015:31)

Izvor: prilagođeno iz Kovačić i Ćulum, 2015.



Na primjeru definicija prikazanih u Tablici 1 možete vidjeti kako se rad s mladima može vrlo različito poimati: naglasak može biti na procesualnosti, na ishodima ili pak na preventivnom karakteru.

Zbog tako šire lepeze značenja što jest ili bi trebao biti rad s mladima, problemu se može pristupiti tako da se izdvoje neke učestale, zajedničke značajke. Tako npr. neki stručnjaci¹ smatraju da je različitim poimanjima, odnosno praksama rada s mladima zajedničko sljedeće:

- dijeljenje iskustva bivanja mladima²;
- dijeljenje zajedničke ideologije ili projekta (često, ali ne uvijek);
- njegovanje društvenog života i
- pružanje mogućnosti za društvenim kontaktom, rekreacijom i edukacijom. (Verschelden i sur., 2009:5).

Jedan od stručnjaka (Davies, prema Verschelden et al. 2009) ističe pak sljedeće karakteristike kao ključna svojstva rada s mladima:

Središnje vrijednosti:

- dobrovoljno prisustvo
- sudjelovanje
- samoupravljanje članova

Svrha:

- simbioza između rekreacije i edukacije.

1 Radi se o istraživačima, političarima i praktičarima rada s mladima koji su sudjelovali na radionici na temu povijesti rada s mladima i njegovoj relevantnosti za suvremene politike za mlade u Europi koja se održala u Belgiji, 2008. g. (vidi Verschelden i sur., 2009)

2 U originalu „being young together“ (Verschelden et al., 2009:5)





Definicija koju predlažu Kovačić i Ćulum obuhvaća bitne elemente za suvremeno poimanje rada s mladima: procesualnost, artikulaciju željenog ishoda u vidu emancipacije na tri razine (osobna, interpersonalna i društvena) te odnos između mlade osobe i radnika s mladima.

„Rad s mladima u užem smislu [je] planirani i organizirani proces osnaživanja mladih za osobni rast i razvoj, izgradnju međuljudskih odnosa te uključivanje i aktivno sudjelovanje u društvu, koji se temelji na partnerskom i prijateljskom pristupu koji omogućuje mladima da budu ravnopravni kreatori tog procesa“ (Kovačić i Ćulum, 2015: 26)

S druge strane, autor i autorica predlažu popis načela rada s mladima iz kojeg se može dobiti jasnija slika o temeljnim vrijednostima na kojima počiva ova djelatnost, odnosno o primjeni u praksi.

Načela rada s mladima

Tablica 2 – Načela rada s mladima

10 NAČELA RADA S MLADIMA



Promocija autonomije, slobode i odgovornosti mlade osobe



Partnerski odnos između mladih i radnika s mladima



Usmjerenost na proces i otvorenost za nova učenja



04 

Upotreba neformalnih metoda učenja i stvaranje uvjeta za informalno učenje

05 

Fleksibilnost i inovativnost

06 

Utemeljenost na potrebama

07 

Interdisciplinarnost i krossektoralnost

08 

Fokus na humanističkim vrijednostima ravnopravnosti, interkulturalnosti, ljudskih prava, poticanja nenasilja i izgradnje mira

09 

Zabavnost sadržaja

10 

Kompetentnost i profesionalnost radnika s mladima

Izvor: Preuzeto iz Kovačić i Čulum, 2015:38





„Europe Goes Local - Supporting Youth Work at the Municipal Level“

Utemeljenost na vrijednostima je, uz promicanje prava mladih, jedna od dvije ključne odlike rada s mladima istaknute u „Europskoj povelji o radu s mladima na lokalnoj razini“. Povelja je nastala kao rezultat projekta *Europe Goes Local - Supporting Youth Work at the Municipal Level*. Radi se o najvećoj dugoročnoj suradnji u području rada s mladima na razini Europske unije. Projekt okuplja najvažnije europske aktere u radu s mladima - vlade, općine, nevladine organizacije, organizacije i vijeća mladih, krovne organizacije i dr. – koji su izradili Povelju kroz sveobuhvatne konzultacije.

Cilj Povelje je doprinijeti razvoju rada s mladima na lokalnoj razini, a ona je osmišljena kao alat koji sadrži načela i smjernice koji se ne odnose samo na radnice s mladima već na sve aktere u zajednici.

Uz Povelju, projekt *Europe Goes Local* donosi i brojni drugi sadržaj (primjere, literaturu i sl.³) namijenjene razvoju rada s mladima na lokalnoj razini koji je dostupan na mrežnoj stranici: <https://www.europegoeslocal.eu/>

Važnost rada s mladima prepoznata je na razini politika Europske unije od 2008. godine kada se njegova vrijednost ističe u „Europskoj strategiji za mlade – ulaganje i osnaživanje“:

„Rad s mladima treba podržavati, prepoznati ga

zbog njegovog gospodarskog i društvenog doprinosa te profesionalizirati.“

³ U pripremi je i *online*, interaktivni alat *The Change-makers kit* koji će služiti kao podrška pri primjeni načela iz Povelje. Zamišljen je prvenstveno kao platforma za dijalog.



Europska povelja o radu s mladima na lokalnoj razini

RAD S MLADIMA TEMELJI SE NA VRJEDNOSTIMA, A TEMELJNA NAČELA NALAŽU DA TREBA:

- ★ biti temeljen na dobrovoljnom sudjelovanju – na mladima koji su aktivni u radu s mladima vlastitom voljom i motivacijom,
- ★ biti temeljen na i odgovarati na potrebe, interese, ideje i iskustva mladih iz njihove perspektive te na taj način unijeti dodatnu vrijednost i/ili radost u život,
- ★ biti osmišljen, organiziran, planiran, pripremljen, proveden i vrednovan zajedno s mladima ili od strane mladih,
- ★ pridonijeti osobnom i društvenom razvoju mladih s pomoću neformalnog i informalnog učenja,
- ★ nastojati unaprijediti odlučnost, samostalnost i pristup pravima mladih,
- ★ usvojiti cjeloviti pristup mladima i pronaći zajedničko stajalište s njima kao sposobnim pojedincima i akterima u vlastitom životu i društvu u cjelini,
- ★ promicati kritičko razmišljanje i kreativnost te ljudska prava, demokratske vrijednosti i aktivno građanstvo,
- ★ biti aktivno uključiv i pružiti jednake mogućnosti mladima.





PRAKSA RADA S MLADIMA TREBA BITI VOĐENA POLITIKAMA RADA S MLADIMA KOJE:

- ★ su razvijene:
 - u sklopu i u skladu s navedenim temeljnim načelima,
 - u suradnji sa svim važnim dionicima uključujući mlade koji imaju jasne uloge i zadaće te koji su uključeni u sve faze tog procesa,
 - na temelju bitnog i ažuriranog znanja o potrebama, pravima i interesima mladih te na novim istraživanjima i različitim oblicima i metodama radas mladima koje se mogu upotrijebiti kako bi se postigli ciljevi i svrha,
- ★ su utemeljene na jasnim i mjerljivim pokazateljima kvalitete i kvantitete planiranih postignućâ u području sudjelovanja mladih, njihova utjecaja i učenja,
- ★ dodjeljuju sredstva koja odgovaraju ciljevima,
- ★ sadržavaju jasne i politički odobrene ciljeve i svrhu na lokalnoj razini uz poštovanje autonomije lokalnih organizacija civilnog društva,
- ★ imaju jasan položaj u odnosu na šire politike za mlade na svim razinama od lokalne do europske i povezane su s njima.





ORGANIZACIJA I PRAKSA RADA S MLADIMA NA LOKALNOJ RAZINI TREBA:

- ★ ostvariti dijalog među relevantnim dionicima,
- ★ preoblikovati ciljeve i svrhu u usklađene strategije i planove,
- ★ utvrditi i uspostaviti preduvjete i radne procese potrebne za provedbu kvalitetnog rada s mladima,
- ★ stalno razmjenjivati informacije o planovima i aktivnostima s ostalim lokalnim, nacionalnim i europskim dionicima području mladih i aktivno sudjelovati u suradnji među sektorima i unutar samih sektora,
- ★ savjetovati i dati mladima pristup čitavom nizu prilagođenih informacija o njihovim pravima kao i njihovim mogućnostima sudjelovanja u različitim oblicima lokalnih, nacionalnih i međunarodnih aktivnosti,
- ★ poticati i poduprijeti mlade kako bi oni mogli:
 - susresti se unatoč svim oblicima prepreka i granica radi druženja,
 - razmjene iskustava i ideja, organizirati se, učiti jedni od drugih i djelovati,
 - biti aktivni građani i utjecati na društvo, uključujući sudjelovanje u donošenju političkih odluka,
 - biti otvoreni prema svijetu i aktivno sudjelovati u regionalnoj, nacionalnoj, europskoj i međunarodnoj mobilnosti i suradnji, izraziti zajedno s mladima ciljeve učenja koje oni smatraju važnima za njihov osoban i društveni razvoj,
- ★ izraziti zajedno s mladima ciljeve učenja koje oni smatraju važnima za njihov osoban i društveni razvoj,
- ★ zabilježiti i predočiti ishode neformalnog i informalnog učenja mladih, tj. znanja, vještine, stavove i vrijednosti koje su stekli tijekom rada s mladima i poduprijeti validaciju ostvarenih kompetencija,



- ★ pružiti osobama koje rade s mladima informacije, obrazovanje, osposobljavanje i potporu koja je važna i prilagođena lokalnim potrebama te poticati i poduprijeti stalan razvoj kompetencija.





OSOBE KOJE RADE S MLADIMA TREBAJU:

- ★ djelovati u jasnom etičkom okviru temeljenom na gore navedenim temeljnim načelima, Univerzalnoj deklaraciji o ljudskim pravima UN-a, Deklaraciji o pravima djeteta UN-a i Europskoj konvenciji o ljudskim pravima,
- ★ imati volju poduprijeti mlade u njihovu osobnom i društvenom razvoju, stvoriti pogodno i pouzdano okruženje koje će aktivno uključivati, osnaživati i društveno angažirati, biti kreativno i sigurno, zabavno i ozbiljno, razigrano i planirano;
- ★ uvidjeti potrebu i pronaći načine da:
 - uključe mlade u sve faze procesa rada s mladima,
 - podupiru mlade da se sami organiziraju,
- ★ posjedovati kompetencije, tj. znanje, vještine, stavove i vrijednosti potrebne za provedbu rada s mladima koje su u skladu s načelima i aktivnostima opisanim u ovoj Povelji,
- ★ smatrati rad s mladima procesom zajedničkog učenja i spoznati potrebu za stalnim razvojem kompetencija,
- ★ biti svjesni i sposobni izraziti ulogu i misiju osoba koje rade s mladima te se ne zavoditi ciljevima i svrhom koja nisu dijelom temeljnih načela,
- ★ stalno i kritički promišljati na koji su način njihovo djelovanje te lokalni ciljevi, metode i načini organizacije aktivnosti u skladu s temeljnim načelima.





RAZVOJ KVALITETE RADA S MLADIMA NA LOKALNOJ RAZINI TREBA :

- ★ jasan i sveobuhvatan sustav bilježenja i praćenja ishoda, preduvjeta i radnih procesa u odnosu na mjerljive pokazatelje i ciljeve,
- ★ redovit i ažuriran pregled stanja i potreba na lokalnoj razini,
- ★ jasne procedure za stalnu analizu i promišljanje ishoda u odnosu na preduvjete, radne procese i aktivnosti te potrebu za daljnjim razvojem,
- ★ jasne procedure za stalno ažuriranje novih nacionalnih i međunarodnih istraživanja, tendencija i metoda u području mladih i rada s mladima,
- ★ zajednički napor svih dionika za suradnju u razvoju kvalitete i usvajanju inovacija,
- ★ stalan razvoj kompetencija osoba koje rade s mladima koji se temelji na jasnom okviru kompetencija u kombinaciji s analizom ishoda, potreba, prednosti i nedostataka na lokalnoj razini.

Izvor: Europska povelja o radu s mladima na lokalnoj razini (2019)





METODE RADA S MLADIMA



Načela rada s mladima

Rad s mladima nije moguće u potpunosti isplanirati, jer njegova priroda nije strogo definirana i ne podliježe krutim okvirima, a ni svi ostvareni ishodi nisu svodljivi na konkretne brojke i pokazatelje. Ovome je s jedne strane razlog slobodno udruživanje koje podrazumijeva povezivanje, savjetovanje i samoodređenje mladih koji se dobrovoljno uključe u proces. S druge strane, tu je i građenje odnosa što obuhvaća trenutke i situacije koji se ne mogu niti normirati niti unificirati (Smith, 2001). Dodatno, rad s mladima je duboko kontekstualiziran i problemi ili izazovi jedne grupe mladih ne moraju biti istovjetni problemima ili izazovima druge grupe mladih. Prema tome, prilikom odabira oblika i metoda rada, trebate biti spremne na promjene koje mogu nastati u procesu, a po potrebi mijenjati i sam proces.

U radu s mladima prisutno je neformalno učenje – ono koje se događa mimo, ili paralelno, i neovisno od organiziranih oblika rada kao neočekivano učenje. Nastaje kad mladi čuju, vide ili učine nešto novo, tj. dožive neko novo iskustvo, a nakon refleksije na situaciju to postane naučeno iskustvo koje onda primjenjuju u sličnim situacijama i integriraju u strategiju djelovanja (Loewen, 2011). To mogu, primjerice, biti razmjena iskustva i mišljenja između samih mladih ili pak razgovor sa stručnjakinjom u nekom neformalnom okruženju, poput pauze za kavu. Stoga, u pripremi procesa imajte na umu i ove situacije, jednako su važne!





Tri javna oblika rada s mladima

1

INDIVIDUALNI RAD S MLADIMA

sastoji se od rada s pojedinkama s ciljem postizanja njihovog osobnog razvoja. Uobičajeni oblici su sastanci „jedan na jedan“, sesije savjetovanja ili mentorstva, u kojima se usredotočuje na osobu i njegove/njezine potrebe.





GRUPNI RAD

2

metoda u kojoj nekolicina ljudi radi zajedno u grupi s ciljem učenja gdje same članice ili voditeljica osiguravaju uvjete za učenje (radionice, treninzi...).

3

RAZVOJ ZAJEDNICE

metoda kojom se unutar zajednice povezuje, osnažuje i obrazuje pojedinke, grupe i institucije da rade zajedno na temelju zajedničkog cilja i potreba, kako bi se postigla veća efektivnost i bolji rezultati. Razvoj zajednice je kolektivna akcija koja se bavi različitim pitanjima koja imaju utjecaj na život pojedinki, grupe i zajednice.





Oblici rada s mladima





- 1 Edukativni programi najčešće u okviru civilnog društva koji su tematski određeni i s određenim ciljevima i ishodima. Temelje se na participativnoj metodologiji i koriste metodama neformalne edukacije.
- 2 Rad koji uključuje participaciju mladih iz različitih zemalja kroz razmjenu mladih u svrhu stjecanja interkulturalnih kompetencija ili organiziranog volontiranja.
- 3 Naglasak na samoorganizaciji mladih uz vođenje od strane radnice s mladima. Mladi sami kreiraju aktivnosti, a radnica s mladima usmjerava proces u svrhu ostvarivanja zadanih ishoda i poštivanja pravila rada.
- 4 Aktivnosti poticanja mladih na građansku participaciju i razvijanje aktivnog građanstva. Usmjereno na reagiranje na specifične društveno-političke situacije.
- 5 Radnica s mladima je osoba okvirno iste dobi kao i ostale sudionice, ali posjeduje određene kompetencije za prenošenje nekog sadržaja ili njegovo sukreiranje.
- 6 Uključivanje mladih koji su pripadnici depriviranih skupina kako bi se ojačale njihove kompetencije za prevladavanje svoje nepovoljne situacije (primjerice u obrazovanju ili pri zaposlenju).
- 7 Aktivnosti sportsko-rekreativnog, kulturnog i/ili amaterskog sadržaja.
- 8 Pružanje informacija o određenim aspektima mladenačkog života uz poštivanje načela rada s mladima.





Oblici rada s mladima

Grupne diskusije i debate

Usmjeravane rasprave na zadanu temu. Uključuje sve sudionice. Uloga radnice s mladima je postavljati ključna pitanja, facilitirati raspravu i sumirati zaključke diskusije.

Prednosti: omogućuje svim sudionicama sudjelovanje i postavljanje pitanja; omogućuje učenje iz iskustava i stajališta drugih; razmjena iskustava i ideja može djelovati ohrabrujuće i smanjiti osjećaj izoliranosti; potiče kritičko razmišljanje, sposobnost argumentacije stava i razvija komunikacijske vještine.

Nedostatci: neke sudionice mogu se osjećati isključeno ako nisu sigurne u sebe; neke sudionice se mogu osjećati zastrašeno, osjećati nepovjerenje prema grupi i stoga biti nevoljne doprinijeti raspravi; ako diskusija nije usmjerena ili je neadekvatno facilitirana, neće omogućiti učenje i razvoj.

Primjeri: *Buzz groups, Mind mapping, Fish Bowl of Conflict, The World Café, Skale stavova*



Igranje uloga i simulacije

Unaprijed pripremljen scenarij. Sudionicama daje priliku da „isprobaju“ različita ponašanja i vještine.

Prednosti: vježbanje različitih situacija prije nego ih se iskusi „u pravom životu“; prilika stvaranja doživljaja koje specifične situacije izazivaju, refleksije na vlastito ponašanje i promišljanja o alternativnim rješenjima; igranje uloga može jačati samopouzdanje i zabavno je; opservacija drugih sudionica potiče učenje.

Nedostatci: neke sudionice mogu biti neodlučne participirati, pogotovo ako je aktivnost promatrana od strane cijele grupe (anksioznost); neke sudionice mogu izdominirati aktivnošću i ona prestaje biti poučno iskustvo; za neke može biti teško i bolno iskustvo ako su u svom životu doživjele slične izazovne situacije.

Primjeri: *Diversity-vulnerability, The Derdians, Akcija za 5!*



Igre i kvizovi

Online ili uživo. Prilika za informalno, pozitivno i energično okruženje za učenje. Sadržaj mora biti izravno vezan uz temu kako se ne bi izgubio poučni moment.

Prednosti: sudionice su motivirane za sudjelovanje; element kompeticije između grupa može fokusirati razmišljanje; učenje je skriveno i treba biti zabavno i uzbudljivo.

Nedostatci: aktivnost može lako izmaći kontroli; neke pojedinke se teško nose s neuspjehom zbog čega izbjegavaju sudjelovanje (nisko samopouzdanje); zabavan element aktivnosti može u potpunosti izdominirati poučnim i narušiti njenu svrhovitost.

Primjeri: Kahoot!, myQuiz, QuizWhizzer



Studije slučaja i priče u prvom licu

Sudionice istražuju "hipotetske" situacije preko scenarija koji mogu rezonirati s njihovim osobnim iskustvima. Potiče ih na promišljanje o aspektima njihovih života ili o situacijama u kojima se mogu osjećati sigurno/ugroženo preko „treće strane“. Pričanje priča u prvom licu može adresirati probleme, brige i iskustva koje dijeli cijela grupa.

Prednosti: scenariji djeluju „stvarno“ i sudionice bi se trebale moći povezati s nekim aspektom „priče“; stvaraju se prilike za diskusiju koje nisu isključivo fokusirane na „priču“ već potiču „razmišljanje unaprijed“ i rješavanje problemskih situacija; reducira osjećaj izoliranosti/posebnosti kada sudionice osvijeste da i druge dijele njihova promišljanja, osjećaje i nesigurnosti - osnažujući spoznajni trenutak.

Nedostatci: treba obratiti posebnu pažnju prilikom pisanja scenarija kako bi sudionice mogle u njima prepoznati svoje potrebe – važno uključiti različite kulturne i socijalne pozadine; radnica s mladima treba biti svjesna potrebe za facilitacijom i pružanjem podrške kako bi se osiguralo da su emocionalne potrebe sudionica zadovoljene (prepoznati važne emocionalne i spoznajne momente).





Istraživanja i prezentacije sudionica

Mladi nerijetko više cijene informacije do kojih su došli sami nad onima koje su im „servirane“. Dodjeljivanje zadatka malim grupama da istraže određenu temu generira efektivno učenje. Poticanje da međusobno dijele svoje ideje u grupi može doprinijeti razvoju komunikacijskih vještina i jačanju samopouzdanja.

Prednosti: sve sudionice mogu sudjelovati u pristupanju i istraživanju informacija; prikupljaju informacije koje su za njih važne (umjesto da im netko drugi nalaže što je bitno); razvijaju tehnike istraživanja kao i komunikacijske vještine te jačaju samopouzdanje tijekom strukturiranja i održavanja prezentacije ostalima.

Nedostatci: sudionice bi mogle koncept istraživanja i prezentiranja informacija doživjeti kao tegobno i zastrašujuće; korištenje izvora poput Interneta može dovesti do toga da sudionice „odlutaju“ i izgube fokus s aktivnosti.



Umjetnost

Izražavanje kroz kreativni medij može biti uzbudljivo i oslobađajuće iskustvo za mlade i omogućuje im da surađuju, preuzimaju rizik, (iz)grade odnose od povjerenja i slušaju jedni druge. Rezultati: ojačano samopouzdanje, uspostavljeno međusobno povjerenje te izražene misli i osjećaji.

Prednosti: prilika za razvijanje mišljenja i izražavanje osjećaja u sigurnom i kreativnom okruženju; motiviranost da se izraze kroz pisanje pjesama, izradu plakata, koreografiju ili dramski prikaz; poticanjem na suradnju, davanjem slobode i odgovornosti u provedbi te ohrabivanju da proizvedu konačni „proizvod“, omogućuje se osobni razvoj i učenje.

Nedostatci: nekim sudionicama može biti teško priključiti se ako im nedostaje kreativnih i umjetničkih vještina; nije svim radnicama s mladima ugodno voditi kreativne aktivnosti ako nemaju stručnost u području; neke sudionice bit će usmjerene na uspješnost izvedbe i pokazivanje talenata zbog čega može izostati prostor za učenje i razvoj.

Primjeri: Forum teatar, lutkarstvo, poezija





Isječci iz filmova i serija

Korištenje audiovizualnog medija može biti dobra početna točka za diskusiju ili ilustraciju određenih scenarija. Važno je da radnica s mladima jasno predstavi svrhu prikazivanja materijala, kako bi bio koristan i motivirajuć izvor za učenje.

Prednosti: audiovizualni mediji su mladima bliski i potiču ih na uključivanje; veliki izbor (zabavnih) sadržaja koji se mogu iskoristiti u edukativne svrhe i potaknuti rasprave; isječci se mogu po potrebi zaustaviti i ponovo pokrenuti u ključnim trenutcima kako bi se proširilo i konsolidiralo učenje.

Nedostatci: ako materijal nije relevantan ili aktualan, cijela aktivnost gubi na kredibilitetu i sudionice će se teže uključiti te biti zaokupljene nebitnim detaljima; ako radnica s mladima prethodno nije usvojila korišteni materijal, njegova korisnost u svrhu učenja će biti umanjena; ako je materijal predug i zauzme većinu vremena provedbe aktivnosti, izgubit će se prostor za učenje i razvoj koji se događa u aktivnostima vezanim uz angažirano gledanje; problemi s autorskim pravima.



***Team-building* aktivnosti**

Učenje kroz rad u timu može utjecati na to da mladi nauče više o sebi. Potiče samosvjesnost, razvija komunikacijske vještine, vještine rada u timu i vještine vođenja. Uloga osobe koja radi s mladima je da postavi aktivnost i onda preuzima ulogu promatračice umjesto facilitatorice. Opažanja se dijele na kraju aktivnosti kako bi se potaklo sudionice na refleksiju zajedničkog timskog rada.

Prednosti: *team-building* aktivnosti mogu biti stimulirajuće i privlačne; potiču učenje o sebi i povezivanje s drugima; razvijaju transferne vještine poput komunikacijskih i vještine vođenja.

Nedostatci: neke sudionice se mogu osjećati zastrašeno ili preplavljeno u timu; rizik od manifestacije nasilničkog ponašanja od dominantnih pojedinki u grupi u nastojanju da preuzmu kontrolu; ako izostane refleksija na aktivnost na kraju, izgubit će se i element učenja.





Input/prezentacija facilitatorice

Iako se u radu s mladima naglasak stavlja na njihovu aktivnu participaciju u vlastitom učenju, u nekim je situacijama potrebno i poželjno da radnica s mladima prezentira neke informacije. Pritom je važno imati razvijene prezentacijske vještine kako bi predavanje bilo zanimljivo i potaklo procese učenja i razumijevanja te spriječilo manifestiranje ometajućih ponašanja kao rezultat dosade i nezainteresiranosti.

Prednosti: dijeljenje relevantnih informacija na razumljiv i pristupačan način; informacije su provjerene, nepristrane i oslobođene od stereotipiziranja; radnicu s mladima se doživljava kao stručnu osobu spremnu pomoći i pružiti podršku.

Nedostatci: sudionice se mogu osjećati nezainteresirano ili nemirno ako nisu uključene; u slučaju korištenja Interneta i vizualnih pomagala, potrebno pripremiti „plan B“ ako nešto zakaže; razumljivost i poticajnost prezentacije ključni su za održavanje interesa sudionica, kao i poznavanje tehnologija korištenih u prezentaciji.

Koju metodu odabrati? Imajte na umu problem koji adresirate! Kako ćete doći do mladih i koliko njih? Koje su njihove potrebe, a koje zajednice? Što je krajnji cilj?



Vježbe za upoznavanje i podizanje energije

Ice-breakeri – cilj je smanjiti stres i usmjeriti sudionice na zadatak. Izvode se na početku susreta. Važno je odabrati prikladnu aktivnost (prema broju sudionica, dobi, prostoru itd.). Cilj je osigurati da se sudionice osjećaju ugodno, da se otvore i da ih se motivira za sudjelovanje u glavnim aktivnostima.

Energizeri - aktivnosti za podizanje energije sudionica, uglavnom se provode nakon pauza za ručak, intenzivnih i ozbiljnih diskusija ili drugih zahtjevnijih aktivnosti, tj. kada se osjeti da je razina energije u grupi snižena. Svrha je omogućiti sudionicama malo vremena za umni time-off i priliku da se zabave.

Ideje za aktivnosti: <https://www.salto-youth.net/tools/toolbox/search/>

Vježba

Osmislite brainstorming sesiju – koje vježbe upoznavanja i za podizanje energije biste koristile za grupu adolescenata koja se sastaje prvi put i treba raditi cijeli dan zajedno? Imajte na umu značajke i potrebe adolescenata, načela rada s mladima i njegove specifičnosti pri planiranju ove aktivnosti.



CRTICE IZ
EVALUACIJE
OBRAZOVNOG
PROGRAMA YOUTH
WORK ZA 5!



Obrazovni program *Youth work za 5!* održao se online u razdoblju od svibnja do lipnja 2020. godine u sklopu kolegija Pedagogija rada s mladima Sveučilišta u Rijeci, Filozofskog fakulteta u Rijeci, Odsjeka za pedagogiju, a pohađalo ga je ukupno 13 studentica 2. godine Preddiplomskog studija pedagogije u dobi od 19 do 23 godine.

Studentice smatraju da su značajno povećale svoja znanja iz tema obuhvaćenih obrazovnim programom *Youth work za 5!*, točnije znanja o psihologiji adolescencije, razumijevanju rada s mladima na analizi primjera iz prakse (*Akcija za 5!*), te metodama rada s mladima. Također, studentice smatraju da će im naučeno pomoći u daljnjem radu. Zadovoljne su i voditeljicama, za koje smatraju da su jasno prenijele sadržaj te odabrale primjerene aktivnosti.

Sve ispitane studentice preporučile bi radionice drugima, a većina bi se uključila u buduće radionice udruga Delta i PaRiter. Također, više od polovice studentica uključilo bi se u praktičan dio projekta, odnosno facilitiralo bi rad grupe adolescenata *Akcije za 5!*.

Prijedlozi za poboljšanja uglavnom se tiču želja studentica da se radionica odvije uživo, a izražena je i potreba za što većom interaktivnošću radionica.

U nastavku se nalaze neke od izjava i komentara studentica.

„Radionice su bile vrlo informativne i poučne, gdje smo mogle saznati puno toga o radu s mladima direktno od radnica s mladima. Same radnice su bile vrlo pristupačne i prijateljski nastrojene.“



„Način rada i pristup voditeljica bio je vrlo zanimljiv i drugačiji. Naučila sam puno novih informacija koje ću sigurno koristiti.“

„Dojmila me se glazba koju je za vrijeme radionice puštala voditeljica. Sviđa mi se pristup voditeljica.“

„Nakon svake radionice, osjećala sam se poletno. Uvijek bih imala želju pokrenuti neki program koji će se baviti mladima.“

„Radionice su bile stvarno zabavne i zanimljive. Vrijeme je proletjelo!“



„S obzirom na okolnosti (nužnost provođenja na online način), smatram da su radionice uspješno i na kreativan način provedene, uz manje poteškoće (uglavnom tehnološke). Predavanja su bila vrlo zanimljiva i korisna za daljnje studiranje i rad na području pedagogije.“

„Radionica me pozitivno iznenadila, potaknula na nova razmišljanja i sagledavanja iz drugih perspektiva. Omogućila mi je da se osvijestim.“

„Svidjelo mi se, nisam bila baš motivirana zbog cijele situacije zbog korona virusa, više mi je bilo tlaka sve online. Sve u svemu, voljela bih probati nešto novo i uključiti se u akciju da isprobam rad s mladima.“



LITERATURA

Agencija za mobilnost i programe Europske unije (2012). *Europska strategija za mlade – ulaganje i osnaživanje* [An EU Strategy for Youth – Investing and Empowering. A renewed open method of coordination to address youth challenges and opportunities]. http://arhiva.mobilnost.hr/prilozi/05_1364290092_ulaganje_i_osnaz_za_web.pdf (12. 5. 2020.)

Blakemore, S.-J. (2018). *Inventing Ourselves: The Secret Life of the Teenage Brain*. New York: Doubleday.

Blakemore, S.-J. i Robbins, T.W. (2012). Decision-making in the adolescent brain. *Nature Neuroscience*, 15, 1184–1191.

Brown, B. B. (2004). Adolescents' relationships with peers. *Handbook of adolescent psychology*, 2, 363-394.

Curtis, A.C. (2015). Defining Adolescence. *Journal of Adolescent and Family Health*, 7(2). <https://scholar.utc.edu/jafh/vol7/iss2/2> (14. 4. 2020.)

Europska povelja o radu s mladima na lokalnoj razini. (2019). https://www.europegoeslocal.eu/wp-content/uploads/2019/11/20191108-egl-charter_HR_online.pdf (12. 5. 2020.)

Kovačić, M., Čulum, B. (2015). *Teorija i praksa rada s mladima: Prilog razumijevanju rada s mladima u hrvatskom kontekstu*. Zagreb: Mreža mladih Hrvatske.

Loewen, B. (2011). *Informalno i neformalno učenje – analiza i perspektive*. <https://mladi.org/v2/bs/resursi/riznica-znanja/publikacije/category/19-studije-i-analize> (10. 4. 2020.)

Rosenblum, G. i Lewis, M. (2003). Emotional Development in Adolescence. U G. Adams & M. D. Berzonsky (Ur.), *Blackwell handbook of adolescence* (str. 269-289). Malden: Blackwell Publishing.

Siegel, D.J. (2013). *Brainstorm*. New York: TarcherPerigee.

Smith, M. K. (2001). Young people, informal education and association. *The informal education homepage*. www.infed.org/youthwork/ypandassoc.htm (10. 4. 2020.)

Steinberg, L. (2005). Cognitive and affective development in adolescence. *TRENDS in Cognitive Sciences*, 9, 69-74.

Steinberg L. (2008). A Social Neuroscience Perspective on Adolescent Risk-Taking. *Developmental review*, 28, 78–106.

Tarrant, M., Norht, A.C., Edridge, M.D., Kirk, L.E., Smith, E.A. i sur. (2001). Social identity in adolescence. *Journal of Adolescence*, 24, 597-609.

Verschelden, G., Coussée, F., Van de Walle, T. i Williamson, H. (2009). *The history of youth work in Europe: Relevance for youth policy today*. Strasbourg Cedex, France: CoE Publishing.

Walsh, D. (2014). *Why Do They Act That Way?* New York: Atria Books.

Westergaard, J. (2009). *Effective group work with young people*. Maidenhead: Open Univerity Press.



Grad Rijeka



Ministarstvo za demografiju,
obitelj, mlade i socijalnu politiku